

3. KĀPĒC NINIVE?

"Celies un dodies uz lielo pilsētu Ninivi; norāj to un paziņo tai, ka tās ļaunie darbi jau nonākuši Mana vaiga priekšā!" (Jonas 1:2 – revidētais tulkojums)

"Celies, ej uz lielo pilsētu Ninivi un apsauc turieniešus, jo viņu ļaunums ir nācis manā priekšā!" (Jonas 1:2 – jaunais (2012. g.) tulkojums)

ĪSUMĀ

Ninive bija antīkās pasaules "grēka lielpilsēta".

"Vai! asiņu pilsētai [Ninivei] – krāpšanas pilna, visi tik kampj un nerimstas laupīt!" (Nahuma 3:1) Ninive bija galvaspilsēta (vai viena no galvaspilsētām) Asīrijai, valstij, kas vēsturē pazīstama ar savu nežēlīgo armiju un morālo pagrimumu.

Pravietis Nahums salīdzināja niniviešus ar nežēlīgu, plēsīgu lauvu (Nahuma 2:11-13), tomēr Ninive vēl nebija galēji padevusies ļaunumam.

Dievs aicināja Jonu brīdināt niniviešus – atgriezties vai iet bojā.

DIEVA TIESAS DABA

Dieva tiesas un sodības pār cilvēces ļaunumu nerodas no viņa vēlēšanās iznīcināt cilvēci, bet gan no viņa mīlestības pret pazudušajiem un ilgām mūs glābt.

Dieva brīdinājums Ninivei ir arī ielūgums visai kritušajai cilvēcei vērsties pie viņa un pieņemt glābšanu.

Dievs dod cilvēkiem laiku, lai tie varētu mainīties uz labu.

Ninive kļuva par uzskates līdzekli Israelam, atklājot, ka neviens nebija pārāk samaitāts vai pārāk pazudis, lai nevarētu tikt glābts. Tas bija arī brīdinājums Israelam nesekot Ninives asiņainajās pēdās un neizmantojot ļaunprātīgi Dieva žēlastību.

Vairums kristiešu ir pazīstami ar Jaunās Derības tekstiem par vispārēju (visas cilvēces) tiesu. Tajā pat laikā daudzi Bībeles lasītāji pieņem, ka Vecajā Derībā Dievs vērsās vienīgi pret saviem izredzētajiem ļaudīm. Ninives piemērs rāda, ka Dievs rīkojās arī pret citām tā laika tautām.

Pirmais šāda veida incidents bija Dieva lēmums ļaunuma dēļ iznīcināt zemi plūdus. (1. Mozus 6:11-13) Ābrahāma laikā Dieva sodība iznīcināja Sodomu un Gomoru. (1. Mozus 18:16-19:29)

Arī turpmāk Vecajā Derībā redzam Dievu nosodām citu tautu izvirtību un pagrimumu.

Piemēram, Ecehiēla 25-32 viņš pasludina sodu amoniešiem, filistiešiem, Tirai, Sidonai un Ēģiptei. Amosa grāmata arī satur pravietojumus pret noteiktām tautām. (Amosa 1:2-2:3) Dievs nosodīja vairākas tautas par to piekopto cilvēku tirdzniecību. Viņš apsūdzēja tās nežēlībā un vardarbībā, noziegumos, kuros bija vainīga arī Ninive. (Jonas 3:8)

ĻAUNĀ NINIVE

Pirmo reizi par Ninivi, pilsētu, ko pēc plūdiem dibināja Asurs, lasām 1. Mozus 10:11-12. Gadsimtus vēlāk, kad Asīrija sāka militāru ekspansiju rietumu virzienā, apdraudot Israēlu un Jūdu, pravieši sāka biežāk runāt par Ninivi. Lai arī vairums atsauču nāk no Asīrijas impērijas vēlīnā perioda, praviešu vārdi atspoguļo Ninives vēsturiskos aspektus.

Pravietis Cefanja pasludināja, ka kādudien, pateicoties pilsētas lepnībai, Dievs “padarīs Ninivi par izpostījumu un izkaltsu zemi!” (Cefanjas 2:13, skat. arī 14. un 15. p.)

Visa Nahūma grāmata ir pravietojs pret Ninivi (skat. Nahūma 1:1). Pravietis pasludināja, ka pilsēta ir sazvērējusies pret Dievu (Nahūma 1:9,11), atrasta par bezvērtīgu jeb vieglu (14. p.), un tā plosās uz starptautiskās skatuves kā nežēlīgs lauva. (Nahūma 2:11-12; arī 3:1,4,19)

SPRIEDUMS AR NOSACĪJUMIEM

Kunga paziņojums, ka tās „ļaunums ir nācis manā priekšā” (Jonas 1:2), ietver tiesu un iznīcināšanu; tomēr tas nenozīmē, ka sodam jāseko automātiski. Dievs saka Jonam, lai tas „skaļi kliedz” (burtisks tulkojums) pret pilsētu. Tas atgādina 1. Mozus 18:20-21, kur runāts par kliegšanu Sodomas grēku dēļ. Ābrahāms tūlīt ievēro Dieva nodomu un sāk sarunas par tās glābšanu (22-32. p.). Vārds *atgriezties* nozīmē mainīt izturēšanās veidu no slihta uz labāku. Ebreju vārds *niham*, lai arī bieži tulkots kā *nožēlot*, ietver apņēmību rīkoties savādāk vai rīkoties pretēji ierastajam, bet nenozīmē, ka pirmā darbība ir noteikti bijusi sliktāka par otro. *Niham* varētu arī tikt tulkots kā atmaigt, kļūt pieļāvīgākam.

Pamatprincips, kas raksturo Dieva izturēšanos pret kritušo cilvēci, parādās Ecehiēla 18:21-23:

“Ja ļaundaris novērsīsies
no grēkiem, ko darījis,
ja ievēros visus manus likumus,
ja darīs tiesu un taisnību –
tāds dzīvos un nemirs!
Pārkāpumi, ko darījis, netiks tam pieminēti,
un viņš dzīvos taisnības dēļ, ko darījis!
Vai tad ļaundara nāve tīksmina mani,
saka Kungs Dievs,
nevis viņa novēršanās no ļaunā ceļa,
ka tas dzīvotu?!”

(Skat. arī Jeremijas 18:7-8; 26:2-3).

Pravietim labāk par visiem vajadzēja saprast pravietojuma saistību ar nosacījumiem. Jona bija redzējis šo principu darbojamies Dieva tautas vēsturē. Pēc tam, kad Israēls bija pielūdzis zelta teļu, Dievs draudēja tos iznīcināt un piedāvāja radīt jaunu tautu no Mozus pēcnācējiem. (2. Mozus 32. nodaļa – šeit citēts 1967. gada latviešu tulkojuma revidētais teksts) Kaut arī tam vajadzēja būt kārdinošam piedāvājumam, it īpaši pēc tam, kad tie viņam bija sagādājuši tik daudz raīžu, Mozus lūdza “Ak, Kungs! Kāpēc Tavas dusmas iedegušās pret Tavu tautu, kuru Tu esi izvedis no Ēģiptes zemes ar lielu spēku un stipru roku? Vai ēģiptieši lai saka: Viņš tos ir iavedis postā, lai tos nogalinātu kalnos un lai tos izdeldētu no zemes virsus? Remdini Savu dusmu karstumu un apžēlojies [*nožēlo* – KJV] par Savu tautu, ka Tu to neizposti.” (11, 12. p.)

“Tad Tam Kungam kļuva žēl [nožēloja – KJV] tā ļaunuma, ko Viņš Savai tautai bija gribējis darīt.” (14. p.)

Lai arī Jonas grāmatas autors līdz pat 4. nodaļai neparāda pravieša ticību tam, ka Dievs var piedot un mainīt savu nodomu, šāda ticība tomēr motivē visu viņa rīcību. Viņš nav kalvinists, kas uzskata, ka Dievs nekad nevar atteikties no sava iepriekš paustā nolūka. Kalvinisti un daudzi citi uzskata, ka Dievam mainīt savas domas un darīt kaut ko savādāk, nozīmētu atteikties no pilnības. Tomēr Raksti māca, ka Dieva pilnība sevī ietver spēju mainīt pieeju, ja to prasa apstākļi. Jona nebija arī dispensionālists, kas tic, ja reiz Dievs kaut ko ir pasludinājis, tad viņš nevar rīkoties savādāk, lai kā mainītos situācija. Stāsts par Jonu māca, ka Dievs var brīvi atsaukties precīzi uz cilvēku rīcību.

PĀRDOMĀM UN TĀLĀKĀM STUDIJĀM

1. Israēla un Ninives attiecības raksturoja naidis un vardarbība. Israēlieši bija daudz cietuši no niniviešiem. Nav grūti saprast Jonas nevēlēšanos tiem sludināt. Viņš, iespējams, baidījās, ka kāds varētu nožēlot savus grēkus un tādējādi izbēgt pelnītajam sodam. Vēl vairāk, varbūt viņš nevēlējās, lai ienaidnieki saņemtu piedošanu un kļūtu par viņa Dieva žēlastības līdzdalībniekiem. Vai mūsdienās attiecībās starp dažādām kristiešu konfesijām neparādās līdzīgas noskaņas? Ja tā ir, tad kā pārvarēt šādu attieksmi?

2. Salīdziniet un pretnostatiet Jonas attieksmi pret niniviešiem ar Mozus attieksmi pret israēliešiem pēc tam, kad tie bija pielūguši zelta teļu. Jona vēlējās, lai Dieva dusmas nāk pār Ninivi, bet Mozus savas nepaklausīgās tautas sakarā lūdza Dievam “bet nu piedod viņiem viņu grēkus; un ja ne, tad izdzēs mani no Savas grāmatas, ko Tu esi rakstījis.” (2. Mozus 32:32) Kādā ziņā Mozus attieksme varētu būt orientieris mūsu izturēšanās veidam pret tiem, kas mūs “lamā un vajā” (Mateja 5:11)?

3. Džeimss Stjuarts ir sacījis, ka Dievs tiesā cilvēku ne pēc līmeņa, ko tas sasniedzis, bet pēc mērķa, uz kuru tas tiecies; ne pēc attāluma, bet pēc virziena. Kā šāda atziņa varētu ietekmēt jūsu garīgo progresu?